

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzetta 18
Cena: Posamezna štev. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Pošt. šek. rač. št. 9-18127

Leto I. - Štev. 21

Gorica - Trst, 12. septembra 1947

Izhaja vsak petek

Slovensko šolstvo na Svob. trž. ozemlju

Štiri velesile so ratificirale mirovno pogodbo z Italijo in ostalimi nemškimi zavezniki. S temi podpisi je dobilo Svobodno tržiško ozemlje meso in kri, STO je postalo dejstvo. Osnovni, temeljni zakoni, ki jih določa mirovna pogodba za to novo, samostojno tvorbo, predpisujejo popolno enakopravnost Slovencev, Hrvatov in Italijanov na tem ozemlju, na katerem sta že vnaprej določena dva uradna jezika: slovenski in italijanski.

Določila o enakopravnosti veljajo za vsa upravna področja in seveda tudi za šolstvo. Radi nepoštene postopanja Italijanov na splošno in radi fašističnih sleparij še posebej, nimamo iz zadnjih desetletij točnih podatkov o številu Slovencev in Hrvatov na tem ozemlju. Po priznanju italijanskih virov samih pa prebiva tu nad 80 tisoč Slovencev. Na teh najmanj 80 tisoč prebivalcev odpade gotovo 8 tisoč šolske mladine, ki obiskuje osnovne, srednje in visoke šole. Na podlagi enakopravnosti, ki je že uzakonjena, bo šolstvo na ozemlju razdeljeno v dva glavna samostojna oddelka, v slovenskega in italijanskega. (Hrvatv bodo imeli v okviru slovenske šolske organizacije svojo neodvisnost.) Slovensko šolsko politiko bodo vodili in urejali Slovenci in bodo imeli oni pri njej odločujočo, edino besedo. Sedanji nestvor — višje šolsko nadzorništvo, — v katerem imajo Italijani prevladujočo vpliv — od preko 30 na meščencev sta dva Slovencev — mora izginiti. Ako bo potreben vrhovni organ za vse šolstvo na ozemlju, bo moral sloneti na poštenem sporazumu in resnični enakopravnosti.

Slovenci smo imeli pred prvo svetovno vojno na vsem Primorskem in tudi v Trstu visoko razvito šolstvo. Poleg ljudskih šol, ki jih je samo v Trstu obiskovalo par tisoč otrok, smo imeli pripravnice, obrtne šole, učiteljske in gimnazije. Imeli smo lepa šolska poslopja opremljena z vsemi učili in lepimi knjižnicami. Tudi učiteljski in profesorski zbor, ki sta poučevala na teh slovenskih šolah, sta nam bila v čast in ponos in tudi za njun naraščaj je bilo poskrbljeno.

Spriči teh dejstev so zavezniki skušali popraviti težke krivice, ki nam jih je zadal fašizem, in so nam pri obnovi našega šolstva šli širokogrudno na roko. Kljub temu pa našega šolstva še nismo mogli dvigniti na višino, na kateri je bilo nekdanj. Upajmo, da bomo z mirnim, stvarnim delom svoj cilj dosegli.

Sola mora biti posvečena izključno vzgoji mladine, širiti mora njeno znanje, likati značaje in plemeniti srce. Mora biti apolitična, kot to zahteva SDZ za STO in se ne sme sprevreči v politično torišče.

Zato odklanjamo, da bi nam na naših šolah komunistične učne moči vzgajale otroke v brezbožnem materializmu in jih vezbale

MEŠČANSTVU!

„Predvsem ustvarja meščanstvo samo sebi grobarje“

Govorec o vlogi duhovščine v odporu, ki ga jugoslovani danes kažejo proti komunistični tiraniji, je dopisnik milanskega lista »Corriere della Sera«, v svojem članku dne 27. avgusta ugotovil: »Če bi prišlo do verske vojne, bi se Tito znašel pred mnogo odpornejšimi nasprotniki, kot pa so bili oni meščani, ki so se pustili likvidirati, ne da bi tvegali niti najmanjši odpor.«

To so trde a resnične besede. Radovedni smo, kateri izmed onih zapeljavih pripadnikov naših meščanskih krogov so ob čitanju teh besed imeli toliko poguma, da so pogledali vase in odkrito ugotovili ali ne pade morda tudi na nje kaj te sramote. Kajti, tako bedne in samomorilne vloge, kot jo je odigral naš meščanski sloj tekom naše komunistične revolucije, ni še zlepa odigral noben družabni sloj v zgodovini. Vsi so vedno bolj častno znali izpolniti svojo dolžnost in so bolj zavedno postopali v odnosu do svojih pravic.

Dvig in naloge srednjega sloja

Zmaga načel francoske revolucije je meščanstvu — srednjemu sloju sploh — odprla pot do najvišjih oblasti. Ustvarila je iz njega za gotovo dobo ono plast, ki je vse do prve svetovne vojne v večini primerov vodila življenje narodov. Tekom desetletij se je srednji sloj izsolal in v novejši dobi odstopal velik del svojih intelektualnih moči raznim delavskim in kmetskimi pokretom, s katerimi v kulturnih državah ob plemeniti tekmi deli dobrote in težave življenja ter oblast.

To je sloj, ki se zaveda, da ne sme biti sebičen in zaprt, a istotako ne sme biti sluga. Ne polaga važnosti na zunanji lesk in oblike življenja, temveč vidi svoj ideal v svobodoljubni, človekoljubni in duhovno plemeniti ureditvi družbe. V tem obstoji udejstvovanje

za krvavo revolucijo. Prav tako pa tudi odklanjamo, da bi na naših šolah bili nastavljeni učitelji in profesorji, ki ne obvladajo popolnoma slovenskega jezika in niso slovenskega duha, ker nočemo, da bi se naše šole zmalčile v poitalijančevalnice, v katerih bi se kotilo narodno odpadništvo.

Zahtevamo zato od ZVU, da izjemno nastavi na naših šolah take učne moči, ki po sedanjih izkušnjah jamčijo, da bodo mladino vzgajale v poštene zavedne Slovence in neoporečne državljanke na podlagi načel, ki so zasidrana v vsej naši tradiciji. Ako ZVU ne bo upoštevala naše zahteve, se bo vse slovensko šolstvo zrušilo in bo drugič uničeno.

Izjemnost naše zahteve je utemeljena in opravičena z izjemnostjo položaja, v katerega nas je pahnil itali-

Karel Marx v komunističnem manifestu

pravega pripadnika srednjega sloja, za razliko od puhlega in našemljenega buržuja, ki se od množice, kateri se posmehuje, loči le po svojem koristolovstvu, nenačelnosti in bogatejše pogrjnjeni mizi, ne pa po kulturi in plemenitosti.

Vendar takega ustvarjajočega srednjega sloja v pravem pomenu besede mi še nismo imeli. Redke izjeme samo potrjujejo to pravilo. Naše meščanstvo je bilo še premlado, preveč »skorojeviško« kot pravijo Srbi. To so bili šele prvi rodovi, ki so se pač dokopali do družabnih položajev v trgovini, industriji in intelektualnih poklicih, kateri so jim dali potrebne zunanje oznake meščanov, a jim niso mogli tako na hitro oblikovati duha. Sotlidnemu ustaljenemu meščanstvu so bile nekam podobne edino naše stare ugledne podeželske hiše. Kajti pri njih je šlo že po nekaj rodov skozi odgo-varjačo družinsko, družabno in moralno življenjsko šolo, čije cilje je dosežen šele takrat, ko preide v kri in meso zavest, da ustvarja položaj za svojega nosilca najprej dolžnosti in potem šele pravice. Toda z ozirom na svoje okolje in omejene razmere so bile te hiše lahko le nezadostno razgledane. Mnogostanski problemi sodobnih časov in moderna propaganda so jih zmedli.

Meščanstvo in komunistična revolucija

Zato je imel komunizem med našim meščanstvom zelo lahko delo. Doživeli smo, da si je to meščanstvo tako rekoč z lastnim denarjem kupilo vrv, na katero ga komunizem obeša. Na kako puhle fraze se je pustilo ujeti!

Pri onem novonastalem meščanstvu, posebno pri pridobitnikih, je bila glouboko usidrana edina želja:

janski fašizem. Ta barbarški pojav je naš kulturni razvoj in razmah kruto presekal. Uničil nam je slovenske šole, katere je ponekod požgal, drugod zaplenil, razbil in napravil našo šolsko opravilo, razgnal naše učne moči na vse vetrove in preprečil vzgojo učiteljskega in profesorskega naraščaja. Pod fašizmom je namreč število naših dijakov in akademikov silno padlo; spriči dejstva, da Slovencev niso sprejemali v državne službe, je bilo študiranje za mnoge brezmiselno. Sedaj smo v tem žalostnem stanju, da imamo šolsko mladež, nismo pa šolskih prostorov in učnih moči. Nujno je, da nam ZVU priskoči na pomoč s posebnim ukrepom in postavi slovensko šolstvo na zdrave, življenjske sposobne temelje.

ohraniti si svoj položaj, poboljšati si gospodarsko podlago, na kateri so sedeli. Bili so nesposobni za kakršno koli resnično vodilno mesto, ki je vedno zvezano z odgovarjajočim rizikom, kajti bi pač radi sprejeli funkcijo, a niso hoteli rizika. Kot taki so pokleknili pred prvim, v čigar obeh se je zrcalila odločna volja za oblast.

Hoteli so biti pripravljeni na vsako spremembo. Zato so trgovali z nacisti in fašisti, a so obenem odpravili stotisočake za Osvobodilno fronto.

Za vsak slučaj!

Zato danes v gostilnah in med štirimi stenami zabavljajo nad komunisti, a poleg tega redno obiskujejo vse seje raznih »sopotniških« organizacij.

Za vsak slučaj!

Sicer bi se jim morda znalo zgoditi, da jim UIVOD odtrga kak kontingent.

Morda...

Potem ne bi bilo onih par stotisoč zaslužka, zmanjkalo bi tega figovega peresa, za katerim pred lastno vestjo in drugimi skrivajo svojo pogazeno narodno in osebno čast. Pokazali bi se v vsej svoji pritlikavi, tragično žalostni goloti. To bi bila prevelika sramota!

Kar je pa onega drugega, izobraženega meščanstva, to se je od početka pustilo zapeljati od solzavih slovenskih fraz, obljub o bodočih zlatih časih, medtem ko ga danes skrb za poniževalno skorjico suženjskega kruha, na osnovi dosežani neodločnosti pridobljani občutek lastne manjvrednosti in strah čvrsto držita na uzdi.

Pogumnim pripada bodočnost

A pri vsem poniževanju bi se vendar morali zavedati, da s takim postopanjem ne boste rešili ne sebe ne svojih kož. Poglejte nekoliko preko meje! Primeri raznih Jelačinov, Bonačev, Slamičev, Furlanov itd. so vse prej kot pa osamljeni pojavi.

Strah vam je preveč zlezal v kosti, da bi lahko hladno sodili o svojih dolžnostih in interesih. Sicer bitu pa tam nekoliko prelistali tudi ono komunistično literaturo — Zgodovina Partije, razne Stalinove razprave — namenjeno posvečenim komunistom in se ne bi pitali samo z za vas nalašč pripravljenimi sopotniškimi tiskovnimi napitki, ki vas omamljajo kot opij. Potem bi jasno videli, kaj vas čaka, spoznali bi, da ni to, kar se dogaja na drugi strani meje noben slučaj, nerodnost ali zloraba. To je sistem, ki ne more biti drugačen.

Sedaj lahko gleda naše meščanstvo z očmi, čemur ni hotelo verjeti v besedah in knjigah. Ali žele oni, ki so ostali neprizadeti, kot neverni Tomaži tudi občutiti, doživeti na lastni koži

to, kar vidijo, da bodo šele potem verjeli?

Za srednji sloj je samo ena izbira: pustiti se zaklati kot teleta, ali pa izvršiti, kar je narod od svojega srednjega sloja do danes zaman pričakoval: nastopiti, pogumno obsoditi, kar je obsodbe vredno, razbiti strah, ki je iz ljudi napravil sužnje, kajti sicer bo s takimi tudi bodoči čas postal kot s sužnji!

V Trstu je meščanstvo poklicano na ponavljalni izpit

Če ga boste vsi pripadniki meščanskega sloja napravili, potem se vam komunisti ne bodo več poniževalno smejali in tuje ne bodo izrekli o vas tako sramotno uničujočih, a vsaj dosedaj za popolno večino primerov popolnoma upravičenih, sodb.

Ako tega ne napravite, potem boste dočakali, da bodo kmetske in delovne množice našega naroda šle v svoji borbi za svobodo in človeško dostojanstvo mimo vas in preko vas.

Danes kliče čas! Na vas v Svobodnem tržiškem ozemlju so uprte oči vsega slovenskega naroda. Kajti edino na tem koščku slovenske zemlje je danes slovenskemu meščanstvu omogočeno, da polaga svoj politični ponavljalni izpit. Od izida je odvisna njegova rehabilitacija pred neizprosno pravično sodbo zgodovine.

GORJE...

Črne vesti begajo in razburjajo te dni našo zmučeno deželo. V Parizu bodo v ponedeljek 15. t. m. položile štiri velesile ratifikacijske listine o mirovni pogodbi z Italijo in ostalimi nemškimi zaveznicami, nesrečna mirovna pogodba bo stopila s tem v veljavo, razkosala Primorske bo uzakonjeno; cona B bo dokončno priključena k Titovemu nasilnemu režimu; za vzhodno območje na področju A se pripravljajo na odhod, prve dni drugega tedna bodo oddale oblast novim gospodarjem; civilna policija odhaja, narodna zaščita prihaja; meje bodo zaprte, zveze z Gorico in Trstom bodo pretrgane i. t. d. Same Jobove vesti.

Ko je pariška mirovna konferenca lansko leto razkosala Slov. Primorje na troje, je zakrvavelo srce vsakega poštenega Slovence, zlasti Primorca. Ker se pa strahotni sklep ni takoj izvedel, so se ljudje vdali varljivim upom. Tolažili so se vsak po svoje, računali na zaveznike in se zaverovali v prepričanje, da se grozna krivica ne more uresničiti.

Sedaj je gorje na pohodu. Bliža se dan, ko bo Primorsko prenehalo živeti. Z življenjem mora plačati svojo zmoto. In dežela joče...

Z grenkobo v duši se ljudje vprašujejo: »S čim smo zakrivali to strašno nesrečo?« Ko grebejo vase in tehtajo dogodke zadnjih let, spoznavajo: OF, v kateri imajo komunisti odločujočo besedo, je iskala svoje strankarske koristi, se je pehala za rdečo zvezdo, pri tem je razkrala Primorsko in zaigrala dva slovenska stebra: Trst in Gorico.

»V ostalem pa menim, da je treba vse diktature razrušiti.«

Cato Democraticus

Od srede
do srede

4. septembra: 19 članov odbora za zveze s tujino ameriške poslanske zbornice se je v Londonu razgovarjalo z zunanjim ministrom Bevinom zaradi ugotovitve višine pomoči, ki jo potrebuje Velika Britanija; takoj po razgovoru so člani misije odpotovali v Berlin, ki je druga etapa na njihovem krožnem potovanju po Evropi. — Šef britanske finančne misije v Združenih državah je izjavil, da želi Velika Britanija od Združenih držav novo posojilo v znesku 1 milijarde dolarjev. — Poljedelsko ministrstvo Združenih držav je nakazalo Mednarodni organizaciji za begunce dodatek žita za obdobje od meseca oktobra do decembra. — Ameriški zunanji minister Marshall je s strokovnjaki začel razpravljati o dokončnem načrtu glede pomoči Evropi, katerega bodo izgotovili še pred zasedanjem glavne skupščine Združenih narodov. — Jugoslovanska vlada je na francoskem zunanjem ministrstvu predložila ratifikacijske listine mirovne pogodbe z Italijo. — Izmed dveh novih kandidatov za mesto tržiškega guvernerja, ki ju je predložila Velika Britanija, je eden Norvežan, drugi pa Švicar.

5. septembra: Francoska narodna zbornica je z večino 49 glasov izglasovala zaupnico Ramadierjevi vladi. — Jugoslovansko zunanje ministrstvo je obtožilo avstrijske oblasti na Korškem, da vodijo proti slovenskemu prebivalstvu politiko pomečevanja. — Predsednik Truman je govoril pred brazilskim kongresom in izrazil trdno prepričanje v življenjsko sposobnost Združenih narodov; glede medameriške obrambne pogodbe je izjavil, da predstavlja slednja primer mednarodnega sodelovanja med svobodnimi narodi. — V Evropo je iz Washingtona odpotovalo 6 zastopnikov kongresa, ki bodo pregledali diplomatsko službo zunanjega ministrstva; delo skupine bo izredno važno, v kolikor bo njihovo poročilo vplivalo na začrtanje bodoče zunanje politike v kongresu.

6. septembra: Predsednik italijanske republike De Nicola je podpisal ratifikacijsko listino mirovne pogodbe. — V Ankarli so soglasno ratificirali prijateljsko pogodbo med Turčijo in Irakom. — Grški ministrski predsednik Tsaldaris je obvestil kralja Pavla, da se je sporazumel z voditeljem liberalcev Sophoulisom o novi vladni koaliciji. — Na sestanku komisije za avstrijsko mirovno pogodbo na Dunaju je prišlo do novih nasprotij med zahodnimi silami in Sovjetsko zvezo, in sicer pri vprašanju nemške imovine v Avstriji. — Ameriška vlada je sklenila izgnati iz države vse tuje komuniste; z odredbo bodo predvsem prizadeti predstavniki sindikatov in prvi, ki ga bodo izgnali, bo John Santo, organizator prevoznih službenec, ki je prišel v Združene države iz Romunije leta 1927.

7. septembra: Sovjetska zveza je zavrnila ameriški predlog o štiristranskem sestanku z združitve ameriškega in sovjetskega zasedbenega področja na Koreji. — Sovjetski veleposlanik v Teheranu je izročil perzijskemu ministrskemu predsedniku notu, v kateri obtožuje Perzijsko, da je prekršila sovjetsko-perzijski sporazum. — De Gaulle je imel v Bayonu govor, v katerem je vtrajal na potrebi sodelovanja med zahodnimi velesilami. — Papež je govoril preko radia in izjavil, da je potrebna pravična razdelitev dobrin; čast in znanje se morata vrniti na socialno torišče. Zdaj je prišel trenutek, ko je treba delati, saj more le nekaj minut biti odločilnih za zmago. — V Moskvi so proslavili 800. letnico ustanovitve mesta. — V Parizu so aretirali 17 oseb v zvezi z odkritjem načrta za bombardiranje Londona in odmetavanje letakov z nekega zasedbenega letala kot maščevanje za odvoz židovskih beguncev v Hamburg.

8. septembra: V London je prispel ameriški zakladni minister, ki bo imel važne razgovore zaradi nadaljnje in takojšnje pomoči v dolarjih Veliki Britaniji. — Francija in Velika Britanija sta izmenjali ratifikacijske listine

Od srede

do srede

(Nadaljevanje s prve strani)

o medsebojnem zavezništvu. — Na pariško letališče je prispela sovjetska delegacija na skupščino Združenih narodov, katero vodi Andrej Višinski. — Poročevalec ameriškega notranjega ministrstva je izjavil, da niso prejeli nobenega tajnega poročila ameriške vojske, v katerem naj bi bil vključen načrt, po katerem naj bi se imela komunistična vojaška organizacija s pomočjo elementov, ki se pripravljajo na jugoslovanski meji, polastiti oblasti v Italiji v trenutku, ko bi ameriške čete zapustile državo. — Velika Britanija je pristala na ameriško sodelovanje pri vodstvu in nadzorstvu premogovnih rudnikov v Porurju.

9. septembra: Novi grški ministrski predsednik Sophoulis je izjavil, da je glavni namen njegove vlade vzpostavitev enotnosti grškega naroda in diplomatskih odnosov s sosedji. — Britanski politični predstavnik po navodilu svoje vlade ni prisostoval proslavam bolgarskega narodnega praznika. — Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Višinski je v Londonu izjavil, da Sovjetska zveza ne namerava spremeniti svojega stališča do Marshallova načrta. — Sovjetska delegacija v vojaškem odboru Združenih narodov je predložila kot načrt za mednarodno policijsko silo 12 divizij, 1200 letal ter 5 do 6 križark. — Ameriški zunanji minister Marshall bo osebno vodil ameriško delegacijo na prihodnjem zasedanju glavne skupščine Združenih narodov. — Na Bledu sta se sestala visoki britanski komisar v Avstriji general James Steele in maršal Tito; razpravljala sta o obsejnih incidentih in razseljenih osebah.

10. septembra: V ponedeljek 15. septembra so sklenili položiti v Parizu in Moskvi ratifikacijske listine mirovnih pogodb z Italijo, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo in Finsko. — Grška vlada je odobrila široko amnestijo. — Winston Churchill je v pismu konservativnemu kandidatu pri delnih volitvah v okrožju Edgehill pisal, da če bo Velika Britanija še dolgo odlašala z odstranitvijo laburistične vlade, bo škoda povzročena državi s strani slednje postala nepopravljiva. — Francija je ponudila francoski Indokin politično neodvisnost v okviru imperija francoskih držav. — Sovjetska zveza je zavrnila v komisiji za atomsko silo večinski načrt za mednarodno nadzorstvo nad atomsko energijo. — Grški parlament je izglasoval zaupnico novi vladi. — Pododbor Varnostnega sveta, ki ima nalogo preučiti kandidate za mesto tržaškega guvernerja, je predložil tri nove kandidate: bivšega belgijskega notranjega ministra Augusta Buissereta, bivšega čilskega zunanjega ministra Joaquina Fernandezja in norveškega poslanca Teodora Brocha.

Revni izgovori

Zelo pogosto komunisti zatrjujejo, da niso proti veri in cerkvi, pač pa samo proti papežu, kardinalom, nadškofom, škofom in sploh „proti ljudski duhovščini“. Niso proti vernikom, pač pa proti njih vodnikom. Človek bi jim skoraj verjel, da med Kristusom in Marxovim naukom sploh ni načelnega in praktičnega nasprotja.

Prav enake taktike se komunisti poslužujejo proti posvetnim silam. Zelo radi izjavljajo, da nimajo prav nič proti narodu Anglije ali Združenih držav, pač pa da so proti predsedniku Trumanu in njegovi vladi ali pa Attlee-u in Bevinu, ki da ne predstavljajo volje svojega ljudstva. Spominjamo se, da je čutil avstralski zunanji minister E-watt potrebo pribiti na pariški mirovni konferenci dejstvo, da za Sovjetsko zvezo ne predstavlja nobena delegacija zakonite zastopnice svojega naroda, če se njeno stališče ne ujema s stališčem ZSSR. Če bi bilo overovljenje delegacij na mednarodnih konferencah odvisno od komunistov, bi se jih udeleževala samo ZSSR in njenih par satelitov.

Kaj ko bi še mi rekli: „Nismo proti komunizmu, pač pa smo proti Stalinu, Molotovu, Dimitrovu, Titu, političnim komisarjem, terencem in sploh vsem njegovim organom in ustanovam“. Ali bi ne bili smešni?

Italijanske stranke

3. Demokristjani

(Nadaljujemo s poročilom o ital. strankah, ki smo ga pred tedni radi pomanjkanja prostora prekinili. Op. ur.)

(e. g.) — Kot tretja stranka so se v italijanskem političnem življenju pojavili katoličani, ki so sicer vedno tvorili najširšo ljudsko plast, ki pa so v politiko in reševanje državnih poslov posegli precej pozno. Razlog za zapozneli vstop italijanskih katoličanov v javno življenje je treba iskati v dveh dejstvih:

1. Katoličani so običajno konservativni. Ljubijo mir, lagoden razvoj stvari in premišljeno solidno delo brez hrupa, ki rodi zanesljive sadove. So proti nasilnim prevratom in pretirani politični dinamiki. Preteklo stoletje pa je bilo v italijanski zgodovini zelo razgibano, saj je to baš stoletje italijanskega preporoda (risorgimento) in državnega ujedinitvenja, ki se je izvršilo z dolgo vrsto uporov, revolucij in vojn. Katoličani se dela v risorgimentu niso udeleževali, oziroma so mu celo nasprotovali. Zadnje dejanje risorgimenta — uničenje cerkvene države in zasedba Rima l. 1870 je pa pripeljalo do dolgotrajnega spora med Cerkvijo in državo.

2. Koj v začetku tega spora je cerkvena oblast z znanim »Non expedit« (1874) prepovedala italijanskim katoličanom udeležbo pri vseh političnih volitvah. »Nè eletti, nè elettori« je bilo geslo politične abstinence, ki je trajala nad 30 let.

Življenje pa je prinašalo s sabo vedno nova vprašanja, katera je zlasti mlajši rod tudi hotel reševati. Če je že politična zgradba države nastala brez sodelovanja katoličanov, pa mlajši, bolj razboriti ljudje niso hoteli pustiti, da bi se tudi druge zadeve reševale v brezverskem ali celo protiverskem duhu. Poglavitno skrb je bilo treba posvetiti delavskemu in sploh socialnemu vprašanju. Že papež Leon XIII. je s svojo znamenito okrožnico o delavskem vprašanju »Rerum novarum« (1891) dal katoličanom vsega sveta novih pobud. Ta in druge Leonove socialne okrožnice so odmevale po vsem svetu.

Tudi italijanski katoličani so pod vtisom Leonovih okrožnic začeli živahno socialno delo, ustanovljali so delavska in rokodelska društva, podporna in strokovna društva, kmečke hranilnice in posojilnice, zavarovalnice za nezgode, starost in onemoglost in podobno. Takrat že se je pojavil naziv »democrazia cristiana«. Važnejši voditelji so bili Murri, Toniolo, Bonomelli, Meda.

Iz socialnega dela je držala pot v politiko. Kaj kmalu je prevladalo spoznanje, da se socialno vprašanje najuspešneje rešuje v državnem zboru z borbo za socialno zakonodajo. Cerkvena oblast je omilila svoje nepomirljivo stališče s tem, da je 11. junija 1905 dovolila italijanskim katoličanom, da se v posebnih razmerah lahko udeležujejo volitev in drugega političnega dela. »Non expedit« pa še ni bil odpravljen in posebne politične stranke katoličani še niso smeli ustanoviti. Nastopili pa so vendar že prvi katoliški poslanci in prvi katoličani so postali mini-

stri (Meda). Zadnja leta pred prvo svetovno vojno je že prijemal za krmilo katoliške politike don Luigi Sturzo.

Po prvi svetovni je sv. stolica l. 1919 izrečno odpravila »Non expedit« ter je dovolila ustanovitev

Italijanske ljudske stranke

(Partito popolare italiano). Vodilni duh nove stranke je bil izredno delavni don Sturzo, doma s Sicilije. V januarju 1919 je sklical v Rimu sestanek katoliških politikov, ki so sklenili ustanoviti stranko, kar se je potem zgodilo na kongresu v Bologni. Program nove stranke je bil zelo moderen. Obsegal je načela široke demokracije, upravne decentralizacije in dalekosežne socialne preuredbe.

Ljudska stranka se je udeležila volitev v parlament dne 16. novembra 1919. Dobil je 1.170.000 glasov in 100 poslancev. Hipoma je postala ena najmočnejših strank in s tem odločujoč činitelj v notranji politiki. Državnozborske volitve dne 15. maja 1921 so dale ljudskemu 1.350.000 glasov in 108 poslancev. Ljudska stranka je postala druga

najmočnejša stranka (prva je bila socialistična). Kar zadeva slovensko in sploh manjšinsko vprašanje, je ljudska stranka zastavila ves svoj vpliv, da so manjšine ohranile čim več svojih narodnih pravic. Po njeni zaslugi se je obnovila deželna avtonomija v nanovo priključenih deželah.

Pametno in pošteno politiko ljudske stranke je nasilno prekinil fašizem, ki je uničil vse sadove prejšnjega dela. Ljudska stranka je še nastopila pri volitvah 6. aprila 1924. Dobil je 645.000 glasov in 39 poslancev. To pa že ni bil več pravi izraz ljudske volje, kajti volitve so se vršile pod fašističnim terorjem.

Proti koncu druge svetovne vojne se je stranka obnovila pod imenom »Kriščanska demokracija« (Democrazia cristiana). Volitve v ustavodajno skupščino 2. junija 1946 so ji prinesle vodilno vlogo v italijanski politiki. Pri zadnji vladni krizi so kriščanski demokristi zavzeli tudi vso odgovornost za vodstvo državnih poslov. Sedanja De Gasperijeva vlada je prva vlada, odkar obstoji zedinjena Italija, ki je sestavljena skoraj izključno iz katoliških poslancev. Pred sabo ima težko nalogo gospodarske in narodne obnove. Dosegla je že nekaj uspehov.

Zgrešena pota italijanske lokalne politike

.... Premettendo che il diritto delle minoranze a chiedere una loro partecipazione al Consiglio di Zona e a quello Comunale dovrebbe comunque essere subordinato alla concessione dei pieni diritti democratici agli Italiani della Zona B....

.... Priznavajoč pravico manjšine, da zahteva zastopstvo v conskem in občinskem svetu mora biti le-ta podrejena dodelitvi vseh demokratičnih pravic Italijanom v coni B....

V svojem uvodnem članku dne 4. t. m. je »Giornale di Trieste«, razglabljač o različnih možnostih, ki jih odpira ruska ratifikacija mirovne pogodbe z Italijo, zapisal gornje visticice. Pisec članka namreč svetuje in želi, da bi sedanja vojaška uprava, v kolikor ne pride do sporazuma o osebi guvernerja, odstopila izvrševanje administrativnih poslov lokalnim občinskim in pokrajinskim oblastem, medtem ko naj bi sama zase obdržala edino skrb za vzdrževanje javnega reda in varnosti. V tem slučaju naj bi za sestavo teh novih lokalnih teles veljalo gornje načelo, ki naj bi služilo kot prisilno sredstvo, respresalija, da se s pritiskom na tukajšnje Slovence doseže olajšanje položaja italijanske narodne manjšine v jugoslovanskem delu Julijske krajine.

Podoben ukrep bi morda lahko dal rezultate pred dvajsetimi leti, toda danes, ko imamo opraviti na drugi strani s komunizmom in novo politično situacijo, katero je ta pokret ustvaril, smatramo, da je stališče pisca popolnoma napačno. Ne razume ali pa neče razumeti teh najnovejših pojavov isto tako, kot tega ne mara razumeti dober del italijanske javnosti, ki na svojo lastno škodo ne mara razlikovati med komunističnimi oblastniki in njihovimi oprodami na eni in trpečim slovenskim življenjem na drugi strani.

Ne marajo avtonomije, ker so proti Slovincem

Prevod iz »Patrie dal Friul«

Če pretčtamto klepetanje naših nasprotnikov, ostanemo vedno praznih rok; če bi našli v njem le nekaj stvarnosti, bi bili pripravljeno popraviti svoje mnenje in priznati zmotno, ker nismo mističisti.

Zato pa, da ne bomo delali krivice njih razumnosti, moramo temkovestno misliti na dobro vero njihovih ugovorov. Upamo, da ne bodo zahtevali, da se kdo razgreva zaradi ogroženosti nacionalne enotnosti, kajti Italija ni prva, temveč zadnja, ki je dala nekaj avtonomije prebivalcem mešanega jezika. Niti ne bodo mogli zahtevati, da jim verjamemo, kadar trdijo, da v Furlaniji ni manjšin druge narodnosti, da v Furlaniji govorijo vsi čisto toskanščino, in

sti. Tudi to je netočno. Vsak Italijan, ki je pristaš Titovega režima, uživa isto tako velike ugodnosti kot jih uživa katerikoli Slovinc ali Hrvat komunist. Morda še večje. Da so tam Slovenci in Hrvati, ki niso komunisti, še hujše preganjani kot Italijani, je golo dejstvo. Trenutno se računa na raztegnitev komunističnega delovanja na vso Italijo in zato je treba podpirati dobro voljo. Saj pišejo sami italijanski listi prav pogosto o primerih bivših škvadrstov, ki so s presenetljivo lahkoto in eleganco presedlali iz enega ekstrema v drugega. Včeraj je bil na čepici liktorski sveženj, danes pa je rdeča zvezda! Razlika je samo v tem, da čuti italijanski živelj za seboj podporo 45 milijonov naroda, ve da se lahko kot polnopraven član nekam izseli, da bo nekje imel gotove pravice in je zato pogumnejši. Hrvat je v Slovenci pa vidijo svoj brezupen položaj in so v večini primerov vsaj navidezno prisiljeni upogniti tilnik. Nihče pa ne more reči, da bi obstoječa jugoslovanska oblast postopala kaj drugače s svojimi italijanskimi nasprotniki kot pa to dela s svojimi sonarodnjaki, ki so ji politično nasprotno razpoloženi. To dejstvo bo dilo pribito in italijanska javnost naj ga upošteva.

Osnove, iz katerih izhaja pisec dotičnega uvodnika in z njim vsi oni, ki sprejemajo njegove nazore, so torej popolnoma napačne. Lokalna italijanska politika, ki bi se razvijala na bazi takih načel, bi bila v osnovi zgrešena. Trezen človek bo vedno upošteval realno situacijo, iz katere bi izhajali bistvene drugačni zaključki. Njihova predpostavka bi morala biti: istotoliko kot je kriv za današnje trpljenje prebivalstva Julijske krajine »slovenski« komunizem, istotoliko krivdo nosi tudi »italijanski« komunizem, odnosno bolje rečeno, odnosni lokalni pripadniki komunističnih pokretov. Ali pa narobe! Saj so oboji eno in isto ter poslušajo istega gospodarjalca!

Ne bi se čudili, ako bi čitali uvodoma omenjene misli v kakem »Messaggero Veneto«, toda da jih je prisnel »Giornale di Trieste«, ki hoče veljati kot seriozen italijanski list, nas je pa nekoliko presenetilo. Smo pa trdno uverjeni, da so bile tam podane le osebne misli pisca in da odgovorni italijanski predstavniki nekomunistični morejo z njimi soglašati, tudi ker dobro vedó, da Titov režim ne bo nikoli priznal, niti Italijanom niti Slovincem in Hrvatom »polnih demokratičnih pravic«.

da nobeden noče biti Slovinc ali Nemeč; take bajke se lahko tiskajo v časopisih iz Taranta ali iz Lecce, ne pa v naših, ker mi vemo kako stoji stvar, tudi če ne čitamo časnikov. Toda zakaj se sedaj ti naši nasprotniki tako hudo zagajajo proti Slovincem? Kaj pravzaprav hočejo s tem doseči?

Državnih mej ne more braniti dežela (niti država, s tistimi brambnimi sredstvi, ki so ji jih pustili); vrtnenje tujece lahko nadzira in preprečuje samo pristojno ministrstvo, ne glede na katerokoli avtonomijo; narodnostni položaj Furlanije na mejah poznamo vsi prav dobro; z zanikanjem ali prikrivanjem ga ne bomo niti spremenili niti odpravili. Če bi Jugoslavija hotela napraviti kaj hudega proti nam, bi se ozirala le na svoje vojaške in diplomatske pogoje in bi se belila glave z iskrajem pravnih vzrokov. Ti se vedno kje iztaknejo ali ustvarijo ali pa se lahko tudi dela brez njih. Razpravljati, ali je koristno priznati ali prikriti stvarnost te vrste, pomeni razpravljati, kakor je imel navado Machiavelli, ko je bil star štiri ali pet let!

Toda to, kar hočejo doseči nacionalisti, ki so proti avtonomiji, je uničenje tega položaja, izgnati od tam Slovence ali pa jih prisilno poitalijančiti. Zaenkrat začejajo govoriti, da jih ni ali pa da jih je le neznatno število. V drugih besedah povedano: njih volja je točno ista, kot so jo imeli fašisti od včeraj; prav tako so tudi sredstva, ki jih nameravajo uporabiti čista kot so jih rabili fašisti.

Kaj zahtevajo Slovenci od poselne uprave? Da bodo svoje komunisti urejevali oni sami. Nikakor ne — trdijo nasprotniki. Vi dali jih bodo in jim rebra urejevali, samovoljno in nasilno, Italijani kakor prej. Zahtevajo, da bi lahko govorili v svojem jeziku tudi v uradih. Nikakor ne! Ali govoriti italijanski prisiljeno ali pa prekoračiti mejo in stopiti h Titu. Zahtevajo domače slovenske učitelje za svoje šole, da bi njihovi otroci vsaj v začetku mogli kaj razumeti. Nikakor ne! Njihov jezik mora biti pozabljen: nič učiteljev, nič knjig, nič slovenskih časopisov, nič duhovnikov, ki govorijo slovenski. Kakor prej, hujši kot prej! To je duh civilizacije, demokracije in strpljivosti italijanskega naroda, duh, ki bi moral biti zadostno jamstvo za pravice neznatne manjšine brez posebnih uredb priznanih v ustavi?!

Nočemo biti hlapci!

Angleška zasedbena oblast v Avstriji izdaja list »Weltpresse«. V številki z dne 29. 8. prinaša list pod naslovom: »Slovenski špijon usmrčen« poročilo angleške uradne agencije »Reuter« sledeče vsebine:

»Kakor je radio Beograd včeraj popoldne poročal, je bil slovenski inženir Črtošmir Nagode, ki je bil 12. avgusta radi špijonaže obsojen na smrt, včeraj usmrčen. Oba njegova sobotnica, žena, profesor Furlan in Ljubo Širc sta bila pomiloščena.«

Poslušal sem v angleškem radiu oster protest lista »Times« proti temu lažnemu špijonskemu procesu in obsodbi, berem v »Demokraciji« to isto poročilo angleškega lista »Times«, bral sem potek razprave, ki je hotela Nagodetu naprtiti ogabno delo špijona samo zato, ker je bil prijatelj — zahodnih demokratov, torej tudi Angležev, češ, da je bil v dobrih odnosih z zastopnikom neke tuje sile, ali z drugimi besedami — Anglije. Mi vsi, ki smo vse od leta 1941 dalje vodili

Učenec krivega preroka

Odgovor g. Branku Babiču

Komunistični »Primorski dnevnik« od 9. t. m. prinaša govor, ki ga je imel g. B. Babič ob priliki proslave bazoviških žrtev. V govoru je izrekel našim narodnim mučnikom vse priznanje. Poveljal je njihove zasluge, ker so začeli odpor proti fašizmu in zanetili iskro požara, ki je tujca izgnal. Nato pa se je strupeno zagnal proti »Demokraciji« in ji v divjem besu ni pozabil dati komunistične prislovice »narodnega izdajstva«. Slednjič ni pozabil tistih svojih sotrudnikov, katere je najprej zaradi njihove preteklosti dobro ozmerjal, nato pa jim obljubil še čistko.

Na vse to odgovarjamo g. Babiču sledeče:

1. — G. Babič nima kot komunistični voditelj, totalitarist, ki odreka vsem dru-

brezkompromisni boj proti lažem totalitarizmu nacifašizmu, kakor prej od vsega početka proti totalitarizmu italijanskemu fašizmu, smo dosledni temu našemu jasneju političnemu idealu, vodili in vodimo brezkompromisen boj proti še najhujšemu zatiralcu najosnovnejših človeških pravic, proti totalitarističnemu komunizmu. In eden vzgledov te naše borbe je tudi inženir Črtomir Nagode in njegov soobtoženci. In ker stavimo svoje življenje na žrtvenik za svobodo in človeško dostojanstvo, in zato mislim tudi za vas, prijatelji Angleži, radi tega našega idealnega žrtvovanja nismo špijoni, kakor nas komunistični besilci prikazati preprostemu ljudstvu, da bi opravičili svoje zločinsko delo. Taka zlobnega poročanja, pa četudi samo v prenosu, more biti zmožen samo človek, ki povsod in vselej išče le svojo korist in zato hlapčuje svojemu neizprosному sovražniku, misleč, da se mu s tem prikupi.

Sem preprost človek in moram vsak dan težko delati, da se prebijem skozi današnje težke čase. Zato mi je silno nerodno prijemati za pero. Je pa prenašanje takih poročil preveč izzivalno, da bi človek ne vzkipele. Le eno mi je žal, gospodje prijatelji, in sicer, da so razmere naše »svobode« celo v naši coni »A« tako urejene, da si človek ne upa s podpisom povedati vse resnice, ne da bi tvegala uradno naročenih ugrabitev sosednih oblasti, ker smo pač v tem pogledu nezaščiteni.

Dosleden antifašist, a ne špijon.

gim svobodno mišljenje, svobodo vesti, združevanja itd., nikake pravice proslavljati narodnih mučnikov, ki so bili odločni proti komunisti, zato ker so bili odločni borci za svobodo naroda in človeka kot poseameznika, in so se žrtvovali za te svetle ideale, ki jih g. Babič in njegov komunistizem nobenemu ne priznava.

2. — Da nimajo komunisti, in tudi g. Babič ne, pravice proslavljati naših mučnikov in govoriti v njih imenu, dokazuje že samo dejstvo, da so bili komunisti v ostrem in kričečem nasprotju z delom in z ideali naših mučnikov. Komunist E. Kardelj, podpredsednik jugoslovanske zvezne vlade, je glede tega vprašanja zapisal: »Po razpravi vseh slovenskih strank v Italiji sta pri primorskih Slovincih prevladali dve temeljni struji. Prva, v sodelovanju z italijanskimi masami (s komunisti, op. ur.), se ni zanašala na priključitev Primorja k Jugoslaviji, ker je smatrala, da mora slovenska politika v Italiji vzeti kurz za samostojno rešitev slovenskega vprašanja v tej državi. — Druga struja pa je v na-

sprotju s prvo svojo politiko zidala v smeri priključitve Primorja k Jugoslaviji. Cela vrsta mladih in iskrenih žrtev je padla za ta smoter. In vendar je taka politika napravila slabo uslugo interesom slovenskega naroda kot celote.« (Sperans. Razvoj Slovenskega narodnega vprašanja. Ljubljana 1939).

Na vsak način je Kardelj jasno povedal, da komunisti (in g. Babič je komunist), niso bili za priključitev Primorske k Jugoslaviji. Kdo, torej, lahko nosi pri slovicu narodnega izdajstva ?!

3. — V kolikor g. Babič grozi »Demokraciji«, in vsem, ki so okoli nje, odgovarjamo, da nismo pozabili niti njegovih prejšnjih groženj, ki so prav gotovo v zvezi z ugrabitvijo našega urednika Slavkote Uršiča, in ne pozabimo niti sedanjih. V kolikor se pa tiče groženj, ki jih je izrekel na račun svojih »sopotnikov«, menimo, da je mislil na tiste, ki jih mi žigujemo z imenom političnih hlapcev. Za take značaje nimamo olajševalnih okoliščin, in jih prepustimo usodi političnih dinarjev!

Če pa je g. Babič mislil na tiste, ki so prisiljeni člani OF, trdimo, da gre njemu samemu in terorju, ki vlada v OF (pod bičem KP) krivda, ako se izneverjajo.

čuje. Število slovenskih šolskih otrok, ki jih v razmerju s slovenskim prebivalstvom mora biti preko 8 tisoč, še vedno ni doseglo zadostne višine.

Kontrola nad slovenskim šolstvom je tedaj brezpogojno nepotrebna in brezpredmetna. Pač pa bilo nujno, da se izvede kontrola nad italijanskim šolstvom. Zoperno nam je ovajati ZVU nerednosti, ki so se v tem pogledu razpasle v ital. šolskem ustroju, toda po neutemeljenih denunciacijah od italijanske strani smo primorani, da se poslužimo enakega orožja:

1. Po raznih šolskih kuhinjah (rektorijah), ki jih je ital. šolska uprava ustanovila za svoje šole, je nastavljenih okrog 160 učnih moči, ki nikjer ne poučujejo, vlečejo pa pripadajoče jim plače.

2. V raznih šolskih in na pol šolskih uradih sedijo mnogi učitelji in profesorji. Okrog 50% ital. učnih moči ni zaposlenih v poučevanju, opravljajo druga dela, so pa plačani kot redni učitelji... Preskrbeti jim je bilo treba službe, kajti drugače bi se morali preseliti v Italijo.

3. Visoko število italijanskih šolarjev in njihova razdelitev po razredih, oddelkih in šolah tudi zasluži točen pregled. Znano nam je, da obstoje razredi samo s par učenci, samo da se ital. šolstvo šopiri.

Za danes naj zadostuje! Ko bo pristojna oblast preučila naznačene nerednosti, se bomo zopet oglašili. Kontrola je pa vsekakor potrebna!

Zavezniki zapuščajo cono A

General Lee, namestnik vrhovnega zavezniškega poveljnika za Sredozemlje, je izjavil, da se bodo zavezniške čete v petek 12. t. m. začele umikati z Morganove črte na francosko mejno linijo. Do ponedeljka, 15. t. m., ko bodo v Parizu položene ratifikacijske listine, bo ta premik čet izveden. Hkrati s tem umikom čet se bo izvršila tudi predaja občinskih, poštnih, železniških, policijskih in vseh drugih uradov. Mesto Pulj bo prešlo v jugoslovanske roke v ponedeljek 15. t. m. Za ta dan je tudi najavljen prihod italijanskih čet v Gorico. General Gloria, poveljnik divizije »Mantova«, je baje že dospel v Gorico.

Po časopisnih vesteh radi predaje poslov poštni in železniški promet ne bo ukinjen.

V Gorici je zadnje dni živahen vrvež. Ljudje iz vseh krajev podeželja so prihitali v mesto, da nakupijo razne potrebščine in uredne svoje gospodarske in uradne posle, ter jemljejo slovo od znancev. Iz dežele pa nam prihajajo žalostne vesti, da naše ljudstvo v trumah zapušča domove in beži pred komunističnim terorjem.

Begunce bodo naselili v treh letih

Iz Lake Successa je komisija mednarodne organizacije za begunce IRO, ki zaseda sedaj v Ženevi, izdala poročilo, v katerem izraža upanje, da bodo v

Nova knjiga o delavskih taboriščih v Sov. zvezi

Na znameniti ameriški univerzi Yale je izšla nova knjiga o Sovjetski zvezi in o vprašanju prisilnega dela v njej. Spisala sta jo D. J. Dalin in Boris I. Nikolajevski. Dalin, ki je uredil glavni del knjige, je zbežal iz Rusije že pod carskim režimom, vendar se je leta 1917, ko je v Rusiji izbruhnila revolucija, vrnil. Ko pa je videl, kam dežela plove pod boljševiškim vodstvom, je svojo domovino ponovno zapustil in se stalno naselil v Ameriki. Dalin je zbral podatke za svojo knjigo večinoma iz že objavljenih del o Sovjetski zvezi in našteva te svoje vire na prvih 10 straneh knjige. Med drugimi navaja tudi pretresujočo knjigo Vladimirja Cernavina z naslovom: »Govorim za tihе jetnike Sovjetov«. Dalin se poslužuje v svojih dokumentacijah tudi številnega statističnega materiala, ki ga objavlja včasih sovjetska vlada sama. Vtis, ki ga čitatelj te knjige doživi, je strahoten. Dalin je zbral na 331 straneh obširno gradivo, ki je bilo deloma že znano po svetu, deloma pa nove podatke, ki so postali znani šele po tej vojni. Dalin jasno predoči v svojem delu sovjetski prikaz načrtnega gospodarstva za to, kar v resnici je: za najstrahotnejši zločin nad človeštvom in posemeznikom v zgodovini.

Dalin skuša v svoji knjigi odgovoriti na vprašanje, koliko prisilnih delavcev živi v Sovjetski zvezi. Po njegovem živju v nešteti taboriščih od Murmansk do Vladivostoka nad 12 milijonov ujetnikov, ki jih uporabljajo za kopanje. Pisatelj pa omenja tudi druge cenitve, ki govorijo o 30 milijonih prisilnih delavcev. Med največjimi taborišči je Solovecki otok v Belem morju in Dalstrojska taborišča v dolini reke Kolime v vzhodni Sibiriji. Dalstrojske jetnike uporabljajo za kopanje zlata. Na ozemlju tega ogromnega taborišča so postavili celo mesto, Magadan, ki ima 40.000 prebivalcev — jetnikov in služi taborišču za pristanišče. Skozi Magadan so potovali milijoni jetnikov, izmed katerih so nešteti pomrli v »deželi bele smrti«.

Jetniki v sovjetskih taboriščih so razdeljeni na tri kategorije: a) navadni zločinci, b) kaznovani uradniki in namencenci ter delavci, c) politični jetniki. Najbolje se godi, po pripovedovanju očitvecev, navadnim zločincem, politične jetnike pa priganjajo k delu, dokler ne omagajo pod težo naporov in ne izdahnejo. Kaj lahko je postati politični kaznjenev v Sovjetski zvezi. Prav nič ni potreba delati zarot proti Stalinu. Zadostuje že majhna, nespoštljiva šala o »očetu narodov«.

Jetniki ali sužnji, kot jih knjiga imenuje, so skupaj z taborišči last vsemogočne tajne policije MVD, ki jo Dalin smatra za največjega podjetnika na svetu. Pisatelj ceni, da je vsak četrti delavec v Sovjetski zvezi — prisilni delavec. MVD svoje delavce slabo hrani, jih sploh ne plačuje, ima neznatne stroške z njihovo obleko in stanovanjem in tako predstavlja najdonosnejše podjetje za sovjetsko vlado. Dalin pravi, da je prisilno delo že stara ruska tradicija. Vendar je bilo ob izbruhu revolucije v kazenskih taboriščih le 50.000 jetnikov, pod boljševiki pa je naraslo to število v milijone.

Ko so sovjeti spoznali, kakšne koristi jim prisilno delo lahko donaja, so začeli uporabljati suženjsko delo tudi v svojih petletkah. Kot pravi Dalin, so šle oblasti v Sovjetiji celo tako daleč, da so vsaj v enem letu naravnost naročile tajni policiji, koliko delavcev rabijo in koliko aretacij je treba izvršiti.

Take stvari so pa enkrat vzemirile celo zakrknjene vlastodržce. V javnost so prodrla neka poročila o razmerah na Soloveckem otoku. Izbrali so znamenitega pisatelja Gorkega in ga poslali na otok, naj preišče, kaj se tam dogaja. Gorki je prišel v taborišče, ki so ga medtem počistili in iz katerega so odstranili vse napise o kazenskih pravilih itd. V barakah so namestili čitalnice in uvedli popoldanske odmore. Gorkega so spremljali po taborišču in pri razgovorih z jetniki posebni pazniki. Kaj je pisatelj v Moskvi poročal, ni znano.

Zanimiva vest, ki govori o podobnih stvareh, prihaja iz Anglije. Znani poslanec angleške delavske stranke Richard Stokes, ki je tudi ravnatelj velikega podjetja za proizvodnjo gradbenih strojev, je prepovedal svoji tvrdki nadaljne trgovske zveze s Sovjetsko zvezo vse dotlej, »dokler sovjeti ne izpuste iz suženjskih taborišč 17 milijonov prisilnih delavcev«.

Zdi se nam, da v »domovini delovnega ljudstva« ne more biti vse v redu, pa naj bo sužnjevi 12, ali 17, ali 30 milijonov — ali pa en sam samcat.

teku treh let naselili evropske begunce, katerih število znaša približno 1 milijon in pol. Komisija je še izjavila, da namerava v prihodnjih treh mesecih naseliti

80 tisoč beguncev in sicer večji del na zahodni polobli. Sklenjen je tudi sporazum s sedmimi državami južne Amerike za sprejem 38 tisoč beguncev iz Evrope.

UREDNIK SLAVKO URŠIČ

O ugrabljenem uredniku dr. Uršiču ne moremo podati še nobenega točnejšega poročila. Policija, ki se vneto trudi, da bi izsledila komunistične zločince, varuje strogo tajnost in ne želi, da bi prišle preuranjene vesti v javnost, ker bi to lahko škodilo preiskavi. Gotovo pa je, da ga imajo za prtega v Ljubljani!

Kontrolo zahtevamo mi!

V »L'Emancipazione« od 7. t. m. je neki g. Chyronc zliil na slovensko šolstvo v Trstu golido politične gnojnice. Čudimo se, da »L'Emancipazione«, ki hoče veljati za dostojen list, odpira svoje predale tudi strupeni nacionalistični hujskarji. Slovensko šolstvo je bilo že parkrat tržetega klevetanja od strani ital. časopisja. Mi smo molčali, ker se nismo hoteli prekljati s fanatičnimi zagriženci. Tudi danes bi ne odgovarjali. Na uvodnem mestu smo pojasnili, v kakem pravcu se bo moralo sedaj po ratifikaciji mirovne pogodbe urediti vprašanje tržaškega šolstva. Zdi se pa, da hoče prebrisani pisec na bazi zloglasne prislovice: »Rečem ti, pa mi ne porečeš!«: spraviti slovensko šolstvo v slabo luč in s tem prikriti nekaj, kar na italijanskem šolskem ustroju močno diši po gnolobi. Zlonamerni pisec pričena svoje obrekovanje z gorostasno trditvijo, »da je slovensko šolstvo brez kontrole« in poziva tržaško občino in pokrajino, naj se lotita zadeve in naj po anagrafičnem ura-

du in civilnem staležu prerešeta vse šolarje in vse učne moči.

V odgovor na te očitke ugotavljamo sledeča dejstva:

1. Z ali brez hudičevega prigo-varjanja je bil za šolsko leto 1945-46 izdan ukaz, po katerem so bili vsi gojenci slovenskih srednjih šol podrobno pregledani glede vpisa, bivališča, pristojnosti i. t. d.

2. Vsi maturanti letošnjega leta so morali svojim vlogam za zrelostni izpit priložiti tudi anagrafična potrdila.

3. Vsa imenovanja, namestitve in premitestve učnih moči gredo preko višjega šolskega nadzorstva, kjer posluje nad 30 nastavljenecv, med katerimi so samo trije Slovenci.

4. Tudi na prosvetnem oddelku ZVU, ki mora odobriti ukrepe višjega šolskega nadzorništva, je poleg trojice slovenskih uradnikov najmanj 12 Italijanov.

5. Pri taki sestavi najvišjih šolskih oblasti si mora samo bolestna domišljija predstavljati, da je med slovenskim učnim osebjeim le ena oseba, ki vleče plačo pa ne pou-

gel, v kito prepleten kolač.

Poročno jutro pridejo novičevi svatje na novičev, novičini pa na njen dom in kot prihajajo ustrelji vsak moški s staro pištolo. Po zajtrku jih ob 10tih povabi zvon v cerkev, zakaj okoli 11tih bo v cerkvi poroka z mašo. Novičevi svatje se dvignejo in gredo pred novičim dom.

Lesja je zaprta. Hlapec stoji s puško na rami pred lesjo in ne pušti nikogar, da bi stopil na borjač. Svatje se zapletejo v prepir s hlapcem in privlečejo na dan velik »dokament«, na katerem je z ogljem napisano, da imajo pravico stopiti v hišo. Hlapec pokliče kuharico. Zdaj pričnejo svatje jim povedovati o jerebici, ki se jim je zgubila, ko je bila obstreljana, in se je ustavila v tej hiši. Ko kuharica dovoli hlapcu, da odpre lesjo, ta »spusti dva strela« in od strani lesjo, da pride vsa družba

na borjač. V hišo pa kuharica ne pusti. Spet zvečejo »dokament« in pregovarjajo kuharico z jerebico, da jih le spusti v hišo. Zdaj se prične iskanje novice po hiši. Spodaj je ne najdejo. Na »prvem podu« se najprej pokaže starešina, stopi na »gank« in jih vpraša, po kaj so prišli. Svatje ponovijo zgodbo o »jerebici«. Starešina odgovarja, da nimajo nobene take, kot jo iščejo. Zvečejo »dokament«. Zdaj mora starešina pripeljati vse ženske, kar jih imajo v hiši. Ena za drugo prihajajo, začneši pri najmlajših, pri otrocih. Za te pravijo svatje, da imajo še mleko v zobeh. Zdaj so najstarejše na vrsti. »Tista je že pasala, tista ni za nas!« Svatje nestrpano ponavljajo: »Tò mora bit jara bical!« Vse ženske so že stopile pred svate in vsaki posebej so že zaklicali: »Ta ni ta prava«. Zdaj pripeljejo še hlapca namesto novice. Takrat v svate plane jeza.

Precej potem mora priti novica. »Ta je naša!« Godci, ki jih navadno svatje vzamejo s seboj, takrat vrčejo kako poskočno in novica med vzklikanjem svatov z bučko (bokalet) nazdravi novicu in svatom.

Nato so odšli med streljanjem pistol in mortaletov v sprevidu in po parih v cerkev. Novičnih je bilo 6 do 7 parov, novičevih ravno toliko.

Ko se je sprevod vračal iz cerkve, so pred cerkvenimi vrati čakali fantje. Za belo pogrnjeno mizico je stal fant in napil mladima. Novic je vrgel na mizico nekaj (5) goldinarjev, da je po »ta starem« odkupil sebe in nevesto.

Zdaj se je sprevod nameril na nevestin dom. Banda in svatje so se ustavili v gostilni, ki so jo že prej določili za ples. Ko je pa bilo na novičinem domu pripravljeno kosilo, so se preselili tja.

Goriško ženitovanje

Gospod A. P. iz Vrtojbe nam je prepuštil v objavo svoj spis o običajih naših ljudi v goriški okolici, iz katerega objavljamo tu odlomek o goriškem ženitovanju.

Navadno so bile tudi v goriški okolici poroke o sv. Martinu ali o pustu. Zasnubil je fantov oče na novičinem domu. »Zgihali« so se o doti in še predno so zapisali oklice, so imeli pri novičini skupno večerjo. K notarju v Gorico navadno niso hodili. Nekateri so vse opravili pri domačem županiku in ko je bilo vse domenoeno, sta fant in dekle postala »zaročnik« in »zaročnica«.

Dva dni pred poroko (navadno na četrtek) so vozili nevestino

balo. Zvečer ob avemariji so prišli novičevi prijatelji pomagat nositi balo. Najprej je bila na vrsti južina. Potem so visoko naložili na voz (skalir): lomar, skrinj, široko posteljo za dva, korcute, vintulo, meskulo, zibelko, grablje, šublo, srp... V predale (trklute) so zložili vse posteljino: dvanaest prestral in ceh, 20 prtov, 10 brisač... Osebo drobno perilo je bilo zloženo v zrezljani in lepo poslikani orehovi skrinji. Pri trklutih je stala ženska in jih odpirala, da so radovedneži lahko videli, koliko bale ima novica. Potem so prišli vaški »žnidarji« in so balo pregledali in ocenili. Ko je bil voz naložen, so deli na vrh voza

»Jo pelemo, jo pelemo od polente k močniku.«

V petek (dan pred poroko) se je šla novica s sladkimi kolači poslavljati in vabit k sorodnikom. Dobil je že prve darove, denar ali pa porcelane, vedno pa okro-

Vesti s Tržaškega

Msgr. dr. J. Ukmar v zaporu

Kakor poročajo italijanski listi je bil msgr. dr. Ukmar prepeljan iz bolnice na Reki, kjer se je zdravil radi krvavega napada v Lanišću, v reške zapore; v kratkem bo premeščen v ječo v Pazin, kjer bo pričel pred proces.

Nadzorstveni odbor delavskih sindikatov

Zavezniška vojaška uprava je s posebnim odlokom postavila petčlanski odbor za nadzorstvo delavskih združenj za Trst, Istro in Furlanijo. V odbor so imenovali kot predsednika Arriga Levija, kot člana Giovannija Timeusa, Ferdinanda Ferjančiča, Gaetana Gardo in Giacomina Stefanija. Svoječasno imenovani nadzorstveni odbor je postal pomanjkljiv zaradi odstopa odvetnika dr. Puccherja, ki je odstopil zaradi domnevne nepravilnosti pri volitvah uprave. Pod vodstvom novega nadzorstvenega odbora bodo verjetno izvedli nove volitve, ko bodo pregledali seznam članov, ker so v poslednji dobi baje mnogo starih članov izbrisali, novih pa vpisali.

Zvišanje dobav plina

Gospodarski oddelek ZVU je odredil zvišanje dobav plina od doseganih treh na 18 ur dnevno. Zvišanje so omogočile nedavne obsežne dobave premoga. Preden bo mogoče izvesti to odredbo, bo potrebno segreti drugo skupino plinskih peči, kar bo trajalo približno 6 tednov. V pečeh podjetja ILVA bodo v prihodnjem mesecu porabili 13.000 ton premoga, kar bo zadostovalo za proizvodnjo 100.000 kubičnih metrov plina dnevno, katerega kalorična vrednost bo 3000 kalorij. Ker segrevanje plinskih peči v Gorici in Pulju ne zahteva toliko časa, bodo tam zvečali dobavo plina že v nekaj dneh. V Pulju so nakazali 250 ton, v Gorico pa 450 ton premoga. V Rojano so popravili 40.000 meterski nabiralnik, katerega bodo preizkušali nekaj dni. Ko bo ta nabiralnik začel delovati, bodo dobavljali plin tudi v Barkovlje in ra Opčine.

Pomiritev v sindikatih

Zaradi napetega razmerja med obema sindikalnima organizacijama, Enotnimi sindikati in Delavsko zbornico, je prišlo že nekajkrat do prekinitve delovanja za združitev obeh organizacij. Pretekli teden se je sestal osrednji odbor sindikalnega sporazuma, da bi razpravljali o položaju, ki je nastal v zvezi s sporom zaradi izgrediv pri podjetju »Italstrada«. Odbor je sklenil, da bo odstranil vse sporazume ter takoj obnovil delo za spojitve, zaradi katere je bil ustanovljen. Sporazum, katerega so sklenili 24. maja v Trstu, so ponovno priznali in potrdili, tako da ga bodo obe stranki spoštovali. Združitev, ki bi morala po navodilih mednarodne sindikalne zveze v Parizu biti urejena že ob koncu maja, je še danes na pol poti. Pokazalo se je, da sta obe skupini približno enako močni, tako da ni pri nobeni prevleki volje za hitro ureditev nove enotne organizacije. Volitve pri nekaterih podjetjih bi lahko znatno vplivale na izid.

Zvišanje cen »ACEGATA«

Predsedstvo občinskega sveta je izdalo pojasnilo, da ga je nedavno zvišanje pristojbin mestnega podjetja »ACEGATA« popolnoma presenetilo. Pojasnilo poudarja, da je predsedništvo sicer pokazalo svojo naklonjenost zvišanju pristojb, vendar je bilo proti zvišanju cen. Čitatelju bo gotovo nerazumljivo, kako je predsedstvo mislilo kriti zvišanje izdatkov zaradi višjih pristojb nameščencev in delavcev podjetja »ACEGATA«. Razumemo, da je zvišanje pristojb zelo simpatičen ukrep, mnogo manj seveda zvišanje cen. Na to bi seveda morali mestni očetje misliti takoj v začetku. Bilo bi dobro, če bi se v to zadevo pogledali tudi nekoliko nameščenci in

delavci, saj s stalnim zviševanjem pristojb ne pridemo nikamor drugam kot samo v inflacijo. Višje meze zahtevajo višje cene izdelkov, te pa spet izvežejo nove zahteve za zvišanje mezd. Tako je krog sklenjen in iz tega kroga bo treba priti prej ali slej če nečemo končati v popolni inflaciji.

Razdeljevanje sladkorja

Začeli so z razdeljevanjem sladkorja: osebe do 9 let in v starosti nad 65 let dobijo po 400 gramov, v starosti od 9 do 65 let pa po 300 gramov sladkorja. Cena znaša 400 lir za kilogram, razdeljevanje traja do 30. t. m.

Letalska proga Trst - Bari

Letalska družba »SISA« je 11. t. m. vzpostavila promet na progi Trst - Bari. Odhod bo vsak dan ob 14 uri. Isti dan bodo začela obratovati letala tudi na progi Bari - Neapelj.

Obisk britanskega vojnega ministra

Glavni stan Sredozemskih sil je uradno javil, da je prišel v Italijo na kratek uradni obisk britanski vojni minister Bellenger, ki je obiskal ter govoril častnikom o tekočih vojaških vprašanjih.

Stavka trgovskih nameščencev

Zaradi nesporazuma v trgovinskih stroki je osrednji odbor trgovinskih obratov stopil v stavko v petek ob polnoči. Tako se je tudi zgodilo. Da bi prebivalstvu omogočili nakup neobhodno potrebnega blaga, so sklenili, da bodo trgovine odprte še v soboto do 10. ure. Odredba stavkovnega odbora se ne nanaša na tiste kote gorije trgovinskih obratov, ki imajo svoje posebne mezdne pogodbe, to so mesarji in peki.

Sprejemni izpiti

Višje šolsko upravišтво, po roča, da bodo 16. sept. začeli jesenski izpiti za sprejem, presozn in usposobljenje za šolsko leto 1947/48 na vseh srednjih šolah. Na šolah in zavodih, ki so pravno priznani, bodo izpiti 24. t. m. Pisne naloge za usposobljenostne izpite bodo pri vseh zavodih 2. oktobra ob 8.30 uri. Urnike vseh izpitov bodo izobesili na šolskih oglasnih deskah. Začetek pouka na šolah vseh vrst bo 16. oktobra.

Prošnje za namestitev

Višje šolsko upravišstvo sporoča, da je zadnji dan za vlaganje prošnje za namestitev na pomožna mesta za telesno vzgojo na sred. šolah 25. september. Osebe, ki se za ta mesta zanimajo, si lahko ogledajo zadevne odločbe v sobi št. 1 šolskega upravištva vsak dan od 11. do 12. ure.

Prevoz preko Trsta

Dosežen je bil sporazum za prevoz 55.000 ton premoga preko Trsta v Avstrijo. Premog bo začel prihajati sredi tega meseca in bodo dobave zaključili v začetku oktobra. ZVU se je posredilo doseči preusmeritev te dobave Avstriji, ki bi morala prvotno iti preko nemškega pristanišča Bremen-hafen.

Aretacija komunista s področja »B«

Policija je svoječasno aretirala komunista Bruna d'Este in ga potem izpustila, ker so dognali, da se je predmetni prestopek dogajal na področju »B«. Zdaj pa so ga ponovno aretirali, ker so proti njemu vložili dve novi prijavi zaradi ugrabitev na področju »A«. Tržič

V Tržiču že nekaj časa trosijo italijanski šovinisti tajni lističi »La Rocca d'Italia«, ki pod krinko borbe proti komunizmu priobčuje hude in žaljive članke proti vsem Slovincem. Kolikor nam je znano, izdaja listič skupina bivših grešnih fašistov, kateri bolehajo na ožornosti po preteklih časih,

ko so vršili pohode na Kras in pretepali Slovence. V svoji številki od 17. avgusta t. l. napada celo vrsto Slovincem, med temi take, ki so največ pomagali tržiškemu prebivalstvu s tem, da so preprečili bombardiranje mesta od strani Nemcev in da so poskrbeli za moko in kruh v času, ko je pretila huda lakota. — Kdor se ne upa javno nastopiti in se skriva za tajnim tiskom, ima slabo vest.

Utovlje.

Tudi v naši vasi so ljudje v vojnem času dali vojno posojilo komunistom, ker so mislili, da se OF

res bori za Jugoslavijo in za svobodo. Partizanski agenti so obljubili, da bo posojilo povrnjeno z obrestmi, toda do sedaj se ta njihova obljuba še ni izpolnila. Nasprotno! Odkar smo deležni »zlate svobode« smo deležni tudi tedenskega pobiranja »prostovoljnih prispevkov«, kar se redno ponavlja. Kdor pa noče dati denarja za komunistične organizacije, postane »reakcionar«. Na vrnitev vojnega posojila pa čakamo in bomo še čakali... Tisti propagandisti, ki širijo komunizem, so pa dobro plačani - mogoče prav iz naših prispevkov za razne dobrodelne namene - tako da z lahkoto govorijo o »komunističnem raju«.

Vesti z Goriškega

Zavezniški vojaški upravi v Gorici, da bo vedela, kako preganjajo Slovence

(Objavljamo ta članek radi njegove važnosti; napisan je bil, predno smo zvedeli, da ZVU preneha s poslovanjem v ponedeljek 15. t. m.)

Že večkrat smo iz tega mesta protestirali proti odkritemu in načrtnemu preganjanju Slovincem v Gorici. Danes hočemo navesti nekaj primerov, da bo javnosti vsa zadeva še bolj jasna, oblastem ZVU pa tehtno dokazana.

Priznali smo se po naših zaupnikih pri občinskih odgovornih organih in tudi na policiji, ker je Slovincem bilo prepovedano bivanje v Gorici. Prejeli smo odgovor, da je ZVU izdala tak ukrep in ukazala, da ga izvajajo. Za pojasnilo smo se obrnili na prefekturo, kjer so nam to potrdili, toda tudi povedali, da ukrep ZVU velja za vse begunce iz cone B in tudi za begunce in vse ostalo prebivalstvo iz cone A, ne glede na narodnost, kateri pripadajo, in sicer v primerih, da prizadeti nimajo svojega stanovanja in prošnjo za podporo pri občinskem podpornem uradu.

LAŽ IMA KRATKE NOGE

Tedaj smo se obrnili na ZVU, kjer smo zvedeli, da ona ni nikoli izdala takega ukrepa. Reklji pa so nam na ZVU, da se gori omenjene občinske oblasti sklicujejo na nekatera določila italijanskih zakonov, vendar razlike med Slovinci in Italijani ne smejo delati.

Iz tega sledi, da gre za spletko, ker v italijanskih zakonih niso našli nikjer zapisanih določil, ki prepovedujejo državljanom prsto izbiro bivališča in dajejo oblastem možnost deliti državljanom pravice po meri njihove narodnosti.

Zakon iz leta 1939, ki prepoveduje naselitev v mestih tistim, ki niso stalno zaposleni z delom — nima veljave, ker ga praktično niso nikoli izvajali, ker ne dela razlike zaradi narodnosti. Če ga je uveljavljajo za Italijane, ga ne morejo uporabljati niti proti Slovincem. Niti fašistična Italija tega ni delala in je določila prisilno bivališče le z ukrepom policijskih organov, z rednim zakonitim postopanjem iz političnih vzrokov ali pa proti osebam, ki so bile kaznovane zaradi navadnega zločina, in sicer na ta način, da je bilo takim osebam prepovedano bivati v tej ali oni deželi, da niso imele prostega kretanja izven lastne občine ali pa v slučajih konfinacije in internacije.

PREPOVED BIVANJA V GORICI

Ko gre za Slovence, zahtevajo predhodno dovoljenje od policije. Policija prošnji skoro nikoli ne ugodi in gospod občinski predsednik prošnjo odbije. Če gre za Italijana, so brez izjeme vse prošnje za bivanje potrjene od policije in od občinskega predsednika. To dejstvo lahko dokazemo z listinami v rokah, da bo ZVU vedela za krivico, ki se nam godi kot Slovincem, kot državljanom in kot ljudem.

Begunci italijanske narodnosti so prišli šele pred nekaj meseci v Gorico in že imajo dovoljenje za stalno bivališče ali pa za nedo-

ločen čas. Slovinci pa, ki so rojeni v goriški deželi, ki spadajo tudi v cono A, in ki tukaj bivajo že več let, so dobili prepoved bivanja v Gorici in so jim odvzeli živilske karte.

NA URADU ZA DELO

Ko gre za Slovence se na uradu za delo sklicujejo na določila ukaza za 72 ZVU, ki prepoveduje najem delavcev, ki nimajo stalnega bivališča (residenza stabile) v Gorici.

Toda ko gre za Italijana se stvar zasuče drugače. Tem gredo na roko policija, občina in urad za delo. Tako smo ugovarili, da je samo pri SAFOG-u zaposlenih več kot štirideset Italijanov-beguncev iz Istre. Ravno tako lahko dokazemo, da se godi krivica Slovincem tudi pri drugih podjetjih.

NA PREFEKTURI

Če poprosi Slovenec naj mu izdajo državljanski list, mora napisati posebno prošnjo. Nato mu list izročijo, toda s pripombo, da podatki veljajo samo do leta 1922. Praktično povedano, list nima nobene veljave. O tem smo že pisali.

Zgodí se pa slučaj, da slovenska stranka iz cone A prosi za vpis v imenik italijanskih državljanov, ker je bila pomotoma izpuščena iz imenika in ker nujno rabi listino, da lahko dvigne n. pr. vojno odškodnino. Na prefekturi dajo vsa navodila, in ko je prošnja od strani pristojne občinske uprave in od strani pristojnega uradnika na prefekturi rešena in pripravljena za podpis, se ti pojavi nekdo, ki prošnjo vrne pristojni občini, ki ukazom naj ugovarjajo, pod osebno odgovornostjo, ali ni prizadeta stranka v preteklosti morda pridobila tujega državljanstva. Da bosta javnost in ZVU spoznali protizakonitost postopanja povedano, da v italijanskem zakonu o državljanstvu niso predvidene take osebne odgovornosti.

Prosimo ZVU, da napravi tem krivicam konec, sicer se bomo pri tožili naprej, ker ne moremo trpeti, da se bodo policija, županstvo, urad za delo in celo prefektura, v mržnji do Slovincem sklicevali na odredbe ZVU, ki niso bile nikoli izdane in na določila italijanskih zakonov, ki nimajo veljave, ter tako zlorabljali oblast v škodo goriških Slovincem, ki so tu rojeni, ki so od stoletij tu bivali in ki jim mirovna pogodba in italijanska ustava jamči ta obstoj, razvoj, bivanje in uživanje vseh pravic.

Dobrovo

Poročila sta se Jožef Sirk in Ljubka Toroš. Mlademu paru želimo v novem stanu mnogo sreče!

Iz Brd

Poročilo o ugrabitvi urednika g. Uršiča nas je hudo zadelo, a ne presenetilo. Vse, kar smo videli med borbo in kar doživljamo od maja 1945, in znani govori na komunističnih lažinarodnih festivalih, nam je dalo slutiti, da je našim novim fašistom »Demokracija« trn v peti. Bali so se naš list celo imenovati z imenom, da bi ljudje ne iskali tega »lističa«. In ta naš »zakotni listič« je s svojo

odkrito borbo za pravico, resnico, demokracijo, pravo svobodo in pravo socialno pravičnost, v kateri naj ne bo suženjskega dela in izkoriščanja, ta naš »listič« je tem ljudem postal tako zelo nevaren, da so dali ugrabiti urednika! Sramujte se vi in vaši pomagači! Vedite, da prekašate one, ki so ubili Mateottija, a vedite tudi, da boste v nedolgem času dajali odgovor slovenskemu narodu za to sramoto in žalitev. Mi pa bomo se raje hodili po poti naše »Demokracije« in jo podpirali. Najmanj 95% nas je za njo, in vemo, da nam jo samo zato hočete uničiti! Priloženo svoto pošiljamo kot viden protest, da bo naša »Demokracija« živel.

Medana

Ze dolgo se nisem oglasil in marsikaj bi imel povedati. Predvsem to, da smo z ogorčenjem brali, kako so zločinski »osvoboditelji« ugrabili urednika g. Uršiča. Ali vas ni sram, da ste hujski kot fašisti! Povedati pa moramo vsem, da je naša ljubezen do svobode, do prave osebne svobode močnejša od vaše zločinske narave. Ubili ste našega glasnika, toda naše volje ne morete ubiti! V protest bomo se bolj podpirali naš list. — Blizu se trgatve, ki obeta precej dobro. Kmalu bomo že prepevali po naših brajdh in nosili brente polne sladkega grozja! Da bi Bog dal, da bi tudi letos lahko sami prodali naše vino! — Pretečeni teden smo imeli oheet. Poročil se je naš prvi partizan Mirko Križanec. Tako bogate oheeti se nismo videli. Kar 4 avtomobile in 58 povablencev. — V soboto po »ročenci« smo napravili izlet na Bled. Marsikaj smo videli in slišali, kar nam ni šlo v glavo. Saj so nam propagandisti vse drugače obetal! Ali ste nam tak raj pravili? — V nedeljo so nas naglali na udarniško popravljanje ceste proti Plavam. Pravijo, da bo po tej poti prišla naša oblast. In bomo res morali samo po tem velikem klancu hoditi v svet? In zakaj ste nam določili ravno nedeljo, saj pravite, da niste protiveri! Seveda sem moral iti tudi jaz, da me ne »ulovite«, ali za tako skrunitev hočem dati Bogu zadoščenje in moliti tudi za vas. — Za »Demokracijo« prilagam 4 krat po 50 lir od nas 4 prijateljev v spomin na g. Uršiča.

OBJAVE

Izpiti na slov. srednjih šolah v Gorici

Na slovenski klasični gimnaziji in na slovenskem višjem učiteljskem v Gorici se prične sprejemi, vstopni, razredni in popravni izpiti dne 16. septembra; zrelotni in usposobljenostni izpiti pa 2. oktobra t. l. Podroben razpored bo objavljen na šolski deski. Za novo šolsko leto se prične pouk dne 16. oktobra t. l.

Na slov. nižji srednji šoli v Gorici se izpiti jesenskega izpitnega roka (popravni, vstopni, sprejemni in nižji tečajni izpiti) pričnejo v torek, 16. septembra, ob 8.30 zj., s pisneno nalogo iz slovensčine. Vrstni red izpitov je objavljen na razglasni deski šole. Pričetek novega šolskega leta bo 16. oktobra.

Na slovenski nižji strokovni šoli v Gorici se popravni izpiti jesenskega roka začnejo v torek 16. septembra ob 8.30 s pisneno nalogo iz slovensčine. Vrstni red izpitov je objavljen na razglasni deski šole. Pričetek novega šolskega leta bo 16. oktobra.

Nov sedež prosvetnega oddelka ZVU

»Uradi prosvetnega oddelka Zavezniške vojaške uprave so zdaj v ulici Della Borsa št. 1 in ne več v Ljudskem domu.«

Odgovorni urednik: Janko Simčič
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.
Tiska tiskarna Budin v Gorici.

Izpiti za diplome občinskih tajnikov

Pismeni izpiti za diplomo občinskega tajnika se bodo vršili v tržaškem in goriškem področju v dneh 18, 19. in 20. decembra 1947.

Cepljenje proti davici in kozam

Mestno županstvo v Gorici naznanja, da se bo jesenske cepljenje proti davici in kozam vršilo od 22. septembra do 4. oktobra za mesto, Solkan in Kronberg, za Šempeter, Štandrež, Vrtojbo in Bukovco pri občinskem ambulatoriju v ulici Mazzini št. 7, od 9h do 10h; za Ločnik, Podgoro, Pevmo, Oslavje in Podsobotin pri zdravniškem ambulatoriju v Podgori v dneh 23., 24., 25. in 26. septembra od 8h do 9h. Cepljenje je obvezno za vse otroke, ki so dopolnili eno leto starosti in ki niso še bili cepljeni. Noben otrok ne bo v bodoče sprejet v šole in otroške vrtce brez spričevala o cepljenju; zato se opominjajo starši in varuhi na to dolžnost.

Ortopedik
NICOLA BECCHI
TORINO - VIA REGGIO 8
Specialist za odstranitev

K I L E

osebno znan v naši pokrajini, objavlja eno iz med tolikih zahvalnih pismen:

Centjeni gospod N. Becchi. Skozi 25 let sem trpel na dveh velikih kilah ter sem vsako leto izmenjaval navadni kilni pas, toda brez kakršnega koli izboljšanja. Ves obupan sem dočkal starost 74 let, ko so mi končno nasvetovali, naj se obrnem na Vas, ki ste mi s svojim popolnim aparatom v kratkem času popolnoma odstranili obe kil. Zagotavljam Vam, da Vas bom ob vsaki priliki toplo priporočil. Milkovich Egidio, upokojenec Ulica Garibaldi 346, Opatija. Ortopedik bo sprejel v: Trstu: torek 16. in sredo 17. septembra, albergo »Continental« Gorici: sredo 17. septembra, albergo »Unione«

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

N.N. Trst, preostanek celoletne naročnine lir 210.—; N.N. z geslom: za pomoč »Demokraciji« lir 450.—; N.N. iz Rihemberga z željo, da bi cona A ostala še naprej pod zavazniki lir 100.—; iz Tržiča 1.000.— lir; iz Livka 200.—
Vsem iskrena hvala!

Listnica uredništva

Utovlje. Brez podpisa vesti o porekah ne priobčujemo.

Železniški vozni red

od 1. avgusta
TRST

Odhod proti Červinjanu: 4.20 do Vidma, osebni 6.15, brzi, Benetke, Milan, Pariz; 9.40, osebni, Červinjan; 13.50, brzi, Benetke, Rim; 17.20, brzi, Benetke, Turin; 17.30, osebni, Portogruaro; 19.30, osebni, Červinjan.

Odhod proti Vidmu: 4.55, osebni, Videm; 6.25, Ronke, Gorica, delavski; 7.10, osebni, Videm; 12, osebni, Videm; 14.20, osebni, Gorica; 4, brzi, Trbiž, Dunaj; 16.45, osebni, Videm; 20, osebni, Videm.

Odhod proti Sežani: 1.30, brzi, Ljubljana; 7.20, osebni, Ljubljana; 12.58, osebni, Ljubljana; 14, osebni, Nabežina; 17.51, osebni, Ljubljana; 20.10, osebni, Sežana.

Prihod od Červinjana: 1.10, brzi, Pariz, Milan; 7.13, osebni, Pieris; 8.4, osebni, Portogruaro; 10.27, brzi, Turin, Benetke; 14.8, brzi, Rim; 14.23, osebni, Červinjan; 21.4, osebni Videm.

Prihod od Vidma: 0.47, osebni, Videm; 7.44, osebni, Videm; 10.1, osebni, Gorica; 12.35, brzi, Dunaj, Trbiž; 15.29, osebni, Videm; 18.36, delavski, Gorica; 19.36, osebni, Videm; 23.3, osebni, Videm.

Prihod od Sežane: 5.50, brzi, Ljubljana, Budapest; 7.25, osebni, Sežana; 10.22, osebni, Ljubljana; 14.43, osebni, Sežana; 16.6, osebni, Nabežina, 17.2, osebni, Nabežina (samo ob nedeljah); 19.13, osebni, Ljubljana; 23.14, osebni, Ljubljana.